

Sant Francesc de Sales tenia la convicció, expressada en diferents ocasions, que si la Reforma havia nascut i progressat era degut, en gran part, als abusos i a les deficiències del clergat.

Josep Casellas

La clau de la comunitat mateuana és la fraternitat: els creients són germans. En primer lloc, germans de Jesús, que parla dels seus seguidors amb el llenguatge de la pertinença familiar

Agustí Borrell

Ja n'hi ha prou de les relacions massa formals i superficials. Ha arribat l'hora d'obrir el cor, de confiar en els altres i de ser dignes de confiança. No viuen així les famílies realment unides?

Oriol Gil Termes

EL BON PASTOR

Revista per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 153
FEBRER 2023

Any XIV

Pòrtic.....	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Sant Francesc de Sales, intèrpret i guia per a un canvi d'època.....	6
JOSEP CASELLAS	
Senzillesa.....	8
JORDI FIGUERAS JOVÉ	
Agenda 2030, JMJ i la posició de la Santa Seu.....	9
FRANCESC XAVIER BISBAL I TALLÓ	
Mateu: una comunitat reunida entorn de Jesús.....	11
AGUSTÍ BORRELL	
Sentit espiritual de l'edifici de culte cristià.....	13
CARLES RODRÍGUEZ RAVENTÓS	
Homilia en la festa dels sants Robert, Alberic i Esteve.....	15
OCTAVI VILÀ	
No ens deixem robar la comunitat!!!.....	17
ORIOI GIL TERMES	
Malalts.....	19
+ AGUSTÍ CORTÉS SORIANO	
Comunió amb l'Església a Jordània i a tota la Terra Santa.....	20
<i>Holy Land Coordination</i>	
Memòries. Josep Gil Ribas.....	23
NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Sota el patrocini de la *Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic

ARMAND PUIG I TÀRRECH

Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià

En el document dels bisbes de Catalunya «Esperit, cap on guies les nostres Esglésies?», publicat amb motiu dels vint-i-cinc anys del Concili Provincial Tarraconense (21 de gener de 2021) (Ed. Claret, col·lecció Documents del Magisteri 73), es parla de les perifèries com a lloc de la missió de l'Església (p. 47). Allí se cita l'Exhortació *Evangelii gaudium* 20, on es llegeix: «Cal arribar a totes les perifèries que necessiten la llum de l'Evangelí». I els nostres bisbes precisen: «als diversos mons que formen el teixit urbà i existencial» de les diòcesis amb seu a Catalunya.

Entre aquests mons, n'hi ha un que ha aparegut progressivament en els darrers cinquanta anys: els extraradis. El Diccionari de la Llengua (IEC) es limita a definir-los així: «Perifèria d'una ciutat». Ara bé, hi ha diversos tipus de perifèries urbanes. Les unes són formades per barris populars i obrers que acostumen a estar «enganxats» als nuclis urbans tradicionals o més antics. Les altres prenen sovint la forma d'una urbanització, més o menys dotada de serveis comunitaris, que es troba dins el terme d'un antic municipi i que ha sorgit com a fruit d'una planificació urbanística regular o com a iniciativa espontània de grups de persones.

Una primera estimació indica que, pel cap baix, una setena part de la població catalana (un milió de persones) viuen en extraradis. No és infreqüent que hi hagi urbanitzacions amb més habitants que els pobles de les quals aquelles administrativament depenen. Segons dades de 2015, publicades pel Departament de Territori, el nombre d'urbanitzacions pujava aleshores a 1433 –Catalunya té vora 950 municipis!–, de les quals unes 700 eren regulars i complien els requisits exigits pels ajuntaments, mentre que les altres 733 funcionaven de manera irregular, ja que el respectiu ajuntament encara no havia recepcionat les obres d'urbanització.

L'any 2019 des del mateix Departament es declarava que les urbanitzacions inacabades des de fa dècades, i que els ajuntaments no havien recepcionat, constituïen «el problema urbanístic més complex i important de Catalunya» (declaracions d'Agustí Serra, aleshores secretari d'hàbitat urbà i territori, catalunyadiari.com, 19.12.2019). Aquell any 2019, just abans de la pandèmia, algunes estimacions feien pujar el nombre d'urbanitzacions a 1700 i a un milió i mig, o dos milions, els catalans que hi vivien. Els extraradis constitueixen un problema clamorós, urbanístic però també humà, que afecta les deu diòcesis catalanes, ja que recorren sobretot el litoral, però també se'n troben al prelitoral i a l'interior.

El comú denominador dels extraradis, és a dir, dels nuclis habitats fora del radi urbà d'un municipi, és que es troben dins el terme municipal envoltats d'arbres i vegetació, i relativament lluny del nucli històric. Els habitatges són molt sovint unifamiliars i a cada

un li correspon una parcel·la més o menys extensa, que sovint havia estat adquirida com a segona residència. En els extraradis, com a norma habitual, hi ha pocs contactes entre les persones. Cada casa és una illa, a la qual s'accedeix quasi sempre en cotxe. L'individualisme és una constant del nostre temps, i això s'aprecia particularment en els extraradis. En la majoria d'ells, no hi ha espais comunitaris, ni botigues, ni escoles, ni centres de salut, ni locals d'oci... ni esglésies. Per tot s'ha d'anar a fora.

Els extraradis són la ciutat dins el camp. Se'ls podria comparar a un edifici urbà de moltes plantes on els apartaments, anònims, s'haguessin desmembrat i aplanat pel territori. Són àmbits sense història. No tenen data fundacional, ni en força casos òrgans de representació. Els seus habitants van a l'ajuntament de referència, on estan censats, a pagar la contribució i les taxes, però no participen, per normal general, en les activitats pròpies del poble o la ciutat de referència. Es nodreixen sovint de l'antena parabòlica, dels canals de televisió i de les sèries d'èxit, però costa que les persones es trobin les unes amb les altres. La mentalitat dels habitants dels extraradis és urbana, encara que l'entorn sigui rural. Han vingut de procedències molt diverses, i no es coneixen entre ells.

La manca de teixit social i associatiu fa que els habitants dels extraradis s'afegeix al fet de la manca de consciència de col·lectivitat. Aquesta existeix en la mesura que hi ha una unitat d'habitatge, aquest o aquell extraradi, més o menys definit, batejat amb un nom concret i que s'estén per un perímetre determinat. Ara bé, es tracta d'una col·lectivitat sense passat i amb un present a estones, que consta de persones que no s'identifiquen gaire amb el lloc on viuen, és a dir, amb aquesta o aquella urbanització –encara que s'hi trobin bé pel fet de la immersió en la natura. Així, mentre els habitants d'un poble o d'una ciutat tenen un alt sentit de pertinença i l'exhibeixen orgullosament («soc de tal lloc!»), els qui resideixen en un extraradi, mancats d'història i sense connexions que els configurin com a col·lectivitat, manifesten tan sols un cert arrelament en el lloc on viuen –llevat del cas en què viure en aquest lloc comporti un reconeixement social o llevat que sigui un conglomerat humà a mig camí entre barri i extraradi, com és el cas d'Els Boscos de Tarragona, un extraradi format per deu urbanitzacions, que tenen diversos serveis. El fenomen dels extraradis, iniciat sovint amb l'especulació del sòl, acabarà afectant els antics pobles, en la mesura que allò que va començar essent una segona residència ara ja és una primera, i el padró municipal s'alterarà amb els nouvinguts.

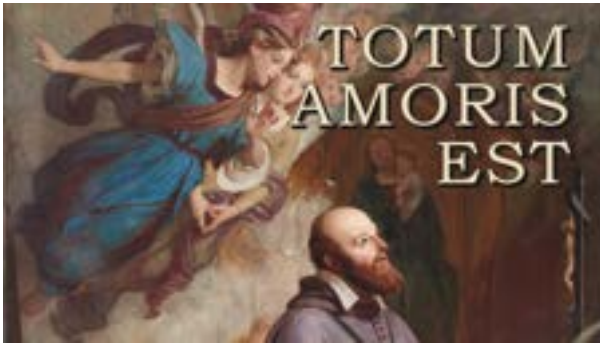
Les conseqüències pastorals d'aquesta situació són evidents. L'evangelització del territori va començar a Hispània els segles IV i V, quan el cristianisme, que fins aleshores era urbà, va escampar-se «pels pobles i camps» (*vicos atque agros*), en expressió de les cartes de Plini, governador del Pont-Bitínia, on el fenomen va començar a inicis del segle II. A Occident, quan el cristianisme es va fer fort a les ciutats, va tenir prou força per a penetrar en el territori. És aleshores que neixen les parròquies. Doncs bé, des de les unitats pastorals, o des de les agrupacions de parròquies, cal tenir en compte el conjunt del territori. El campanar és el far visible i audible (per les campanes) d'una comunitat que confessa la fe en el Senyor ressuscitat, escolta la Paraula, parteix el pa i obre la porta

als pobres. Igualment, des de la comunitat cristiana, la sortida envers les perifèries no pot excloure els extraradis, allí on aquests existeixin.

La característica dels extraradis, des del punt de vista pastoral, és que, d'entrada, la presència cristiana queda limitada a les opcions personals de les persones que hi viuen, les quals celebraran la seva fe en el poble de referència de l'extraradi o en un altre poble o ciutat més llunyà. Cal partir de la mobilitat dels habitants dels extraradis però també del fet que aquests tenen tendència a establir-se, amb unes cases que ja són primeres residències on viu una població força més jove, i de vegades més nombrosa, que la dels pobles històrics respectius. Això vol dir que cal anar a trobar les persones, començant, si n'hi ha, per l'Associació de residents i pels llocs d'esbarjo o de trobada de la gent de l'extraradi. I cal aprendre a fer allò que Pau l'apòstol va dur a terme a Filipis: sortir de la ciutat i anar a la vora del riu, «on suposàvem que hi havia un lloc de pregària», i parlar amb els qui s'hi havien reunit (Fets dels Apòstols 16,13). Igualment, cal anar fora del nucli urbà a trobar la gent, reunits o per reunir. El cristianisme és una comunió fraterna. Cal convidar, doncs, les persones dels extraradis a trobar-se amb Déu i amb els germans allí on hi ha l'església del poble, l'espai multiseular de celebració de la fe. L'existència d'una comunitat de fe i d'amor és un pol d'atracció i de consol per a tots els qui han de ser evangelitzats.

En segon lloc, cal plantejar-se la presència de signes i llocs cristians en el territori, visibles i acceptats pels seus habitants. Un poble dels nostres, amb arrels cristianes, es defineix per tenir un edifici major (l'església) i una advocació relacionada amb Jesús, Maria o els sants. Així, doncs, la presència cristiana en el territori pot incloure signes, com padrons o creus, o bé, segons les circumstàncies, llocs com capelles, que evidencien un territori reevangelitzat. El context de la natura, dels arbres i les plantes, les roques i els camins és propici per posar-hi en els extraradis, amb delicadesa i gust, algun senyal visible de la fe cristiana. Tot, però, s'ha de fer amb seny i mesura, que compti sempre amb l'anuença de la gent del lloc i els doni una referència vital i benvinguda, sense cap mena d'imposició.

Els extraradis plantegen reptes pastorals importants, que no poden ser obviats en aquests moments d'adequacions a les noves realitats. El territori ha canviat la fesomia, urbanísticament i humanament. Els pobles grans s'han fet més grans, i els petits s'han empetitit. Tanmateix, en certs casos han aparegut nous pobles dins els antics termes, els anomenats «extraradis», que es troben en fase de consolidació però que han modificat per sempre la geografia pastoral de les nostres deu diòcesis. S'obre una línia de reflexió i d'acció, en la qual ha de jugar un paper important la Càtedra de Teologia Pastoral «Arquebisbe Josep Pont i Gol» de l'Ateneu Universitari Sant Pacià.

Un sol cor i una sola ànima

Sant Francesc de Sales, intèrpret i guia per a un canvi d'època

JOSEP CASELLAS

prevere del bisbat de Girona

professor de la Facultat de Teologia de Catalunya (AUSP)

El moment històric que li va tocar viure a sant Francesc de Sales (1567-1622) pot ser qualificat de «canvi d'època» i ell va ser-ne «un intèrpret privilegiat». El bisbe de Ginebra va ser també, en aquell context caracteritzat per la recepció del Concili de Trento i la influència de la Reforma, «un guia de les ànimes» i ho va ser «en un temps que tenia set de Déu d'una manera nova». Per tot això és pertinent i convenient interrogar-se sobre «l'herència espiritual de sant Francesc de Sales» i, concretament, sobre «el seu llegat per a la nostra època».

Aquest és el plantejament que fa el papa Francesc en la carta apostòlica *Totum amoris est* (Tot pertany a l'amor), publicada el 28 de desembre de l'any passat, dia en què es complien exactament els quatre-cents anys de la mort de sant Francesc de Sales. Durant l'any 2022 també s'ha commemorat, encara que amb un ressò menor, els quatre-cents cinquanta anys del naixement de santa Joana Francesca de Chantal (1572-1641), cofundadora, amb el bisbe de Ginebra, de l'orde de la Visitació.

El papa Francesc troba en una frase del *Tractat de l'amor de Déu* (llibre I, capítol XV) la síntesi del pensament del sant d'origen savoià: «Tan aviat com l'home fixa amb alguna atenció el seu pensament en la divinitat, sent certa dolça emoció del cor, que mostra que Déu és Déu del cor humà».

Fent honor al conegut humanisme i optimisme salesià –sant Pau VI parlava de «suprahumanisme cristocèntric» – el Papa actual destaca dues característiques que reflecteixen aquest humanisme incompatible amb la mundanitat, tan sovint denunciada per ell: «la seva flexibilitat i la seva capacitat de visió». L'una i l'altra ens allunyen de l'autorreferencialitat, ens orienten cap al futur i eviten que tinguem una preocupació excessiva per nosaltres mateixos, i focalitzen la nostra atenció en «les necessitats concretes i les esperances espirituals del nostre poble». D'aquesta manera estarem en disposició per poder «viure el canvi amb saviesa evangèlica», a imatge de sant Francesc.

Flexibilitat (emparentada amb el que sant Francesc anomena «condescendència») i capacitat de visió van portar-lo a ell, i haurien de conduir avui els cristians, i

particularment els pastors, a adoptar dues «opcions crucials»: la primera, «rellegir i tornar a proposar a cadascú, en la seva condició específica, la feliç relació entre Déu i l'ésser humà»; i la segona, tractar el tema de la devoció, entesa com es troba descrita a la seva obra *Introducció a la vida devota*: «una mena d'agilitat i viva espiritual per mitjà de la qual la caritat actua en nosaltres o, si volem, nosaltres actuem per mitjà d'ella, amb promptitud i afecte».

El papa Francesc advoca, partint de les reflexions de sant Francesc de Sales, per una distinció clara –fruit d'un exercici de discerniment– entre la devoció veritable i la falsa. D'aquesta darrera el sant en fa una descripció «amena i sempre actual, sense deixar fora quelcom eficaç d'un sentit de l'humor sa». Sobre la devoció veritable i viva, el Papa en destaca el seu caràcter universal i popular, per la qual cosa el seu pensament s'avança al Concili Vaticà II amb la seva doctrina sobre la vocació universal a la santedat.

La veritable devoció porta a «un èxtasi perpetu d'acció i d'operació», expressió que figura en el *Tractat de l'amor de Déu*, amb la qual el Papa deixa clar que el seu autor no cau en cap forma de quietisme: «Per a sant Francesc de Sales la vida cristiana mai no està exempta d'èxtasi i, tanmateix, l'èxtasi no és autèntic sense la vida (...) la veritat no és res sense justícia; la satisfacció, sense responsabilitat; l'espontaneïtat, sense llei; i viceversa».

En l'àmbit de la pastoral el Papa es fixa en alguns aspectes inaudits i coratjosos del bisbe de Ginebra. El qualifica d'«inventor de pràctiques pastorals originals i agosarades, com els famosos 'fulls volants', que es penjaven a tot arreu i fins i tot lliscaven sota les portes de les cases». Aquesta iniciativa, juntament amb el seu esforç al servei de la veritat i el seu estil concís, planer i pertinent per al seu moment històric i per les necessitats espirituals que hi detectava, van facilitar que el papa Pius XI el declarés l'any 1923 –ara fa justament un segle– patró dels escriptors i periodistes catòlics.

A la carta apostòlica es fa referència al seu ministeri episcopal (1602-1622), en el qual es fa palès que Francesc va ser –amb paraules de Benet XVI– «apòstol, predicador, escriptor, home d'acció i de pregària» i un pastor «compromès en la realització dels ideals del Concili de Trento» i que va participar «en la controvèrsia i en el diàleg amb els protestants». En canvi, no s'hi explicita la seva acció renovadora en relació amb el clergat de la seva diòcesi i amb els ordes religiosos.

Sant Francesc de Sales tenia la convicció, expressada en diferents ocasions, que si la Reforma havia nascut i progressat era degut, en gran part, als abusos i a les deficiències del clergat, i per això va treballar amb vista a una millor selecció i formació dels capellans. També en aquest punt sant Francesc pot il·luminar l'Església actual, objecte d'acusacions a causa d'abusos sexuals comesos per clergues. A la renovació intel·lectual, espiritual i pastoral del clergat, i del conjunt de l'Església, encara li queda molt de camí per recórrer i l'herència espiritual i pastoral de sant Francesc de Sales pot continuar essent instructiva per encarrilar-la adequadament.

Senzillesa

JORDI FIGUERAS I JOVÉ

*prevere de l'arquebisbat de Tarragona
vicari episcopal*

Amb aquesta paraula defineixo el comiat i el funeral del papa emèrit Benet XVI. La seva vida senzilla, especialment els últims anys en la seva espera pacífica de la darrera porta ha fet que el seu comiat fos també senzill i a la vegada ple.

Ple del sentiment d'agraïment de tanta gent que no sols pel seu pas per l'episcopat de Roma i per tant vincle de la caritat i la unitat de tota l'Església, sinó pel curs der tota la seva vida.

Refent a la senzillesa, els dies previs al funeral, en una basílica totalment il·luminada i cobertes les capelles perquè no distraguessin els fidels del punt essencial, passant per la nau central, prèvia espera fora a la plaça de Sant Pere, la cua de visitants s'encaminava poc a poc amb un silenci respectuós, només trencat pel crit o el plor d'algun infant, cap als peus de l'altar de la confessió on reposava el cos del benemèrit papa.

Cada tarda hi havia la celebració de l'eucaristia a l'altar de la càtedra presidida per un bisbe o cardenal, concelebrada per molts preveres i sostingut pel cor de la basílica. Una celebració senzilla amb una homilia que glosava algun aspecte del finat: el seu magisteri, l'aportació al Vaticà II o bé les seves encícliques, especialment la "*Deus Caritas est.*" Previ a l'eucaristia es pregava el rosari glosat per les paraules del teòleg Ratzinger o el papa Benet. Sempre amb un clima de serenor.

El funeral del dia cinc de gener, en un matí boirós, aplegà una munió de gent vinguda de molts llocs sens fer-se notar la procedència. Només al final es visibilitzà la bandera de Baviera, que té el color blau de la Mare de Déu, amb un agraïment al qui ha estat un dels grans prohoms d'aquella terra. La celebració fou precedida pel trasllat del fèretre davant l'altar, a terra, com és habitual i amb la col·locació de la paraula de Déu sobre la caixa per part del seu secretari.

Puntualment s'inicià la cerimònia presidida pel papa Francesc i oficiada pel cardenals Re, amb el cor de la basílica i participada plenament per la multitud de fidels. El papa a l'homilia glosà la perícopa de l'evangeli de sant Joan on Jesús abans de morir encomana el seu esperit a les mans del Pare. El papa Francesc agafà la imatge per reflexionar com les mans dels ministres esdevenen una imatge de les mans del Pare que beneeix, acull i perdona, fent una referència implícita al finat.

L'acústica, immillorable, feu possible la participació plena. A l'acabar, alguns aplaudiments però sense estralls, molt continguts. I després del comiat del papa

Francesc, tocant el fèretre abans d'asseure's a la cadira de rodes, cadascú anà marxant amb un silenci satisfet perquè érem conscients que no havíem assistit a una festa; millor dit, havíem assistit a una festa esplèndida per l'esperança i que la joia residia en el cor pel reconeixement i agraïment a aquell que no es preparava per la mort sinó que esperava l'abraçada del Pare.

La *via della Conciliazione* esdevenia una prolongació d'un temple a l'aire lliure on encara es palpava una pregària que era una acció de gràcies i una lloança a Déu per haver-nos ofert un home que ha passat pel món i pels segles XX-XXI de puntetes. A les prestatgeries de la llibreria hi podreu trobar sempre les seves lliçons i en l'aire de l'Església sempre s'hi respirarà l'amor que Josep Ratzinger, vuit anys papa amb el nom de Benet, sempre ha tingut per l'esposa de Crist.

Presents com el llevat

Agenda 2030, JMJ i la posició de la Santa Seu

FRANCESC XAVIER BISBAL I TALLÓ

*prevere del bisbat de Vic
delegat episcopal de mitjans de comunicació social*

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible són 17 metes globals interconnectades i dissenyades per a ser, en les seves paraules, un «pla per a aconseguir un futur millor i més sostenible per a tots» Foren aprovats per una majoria de 193 països en 2015 per l'Assemblea General de les Nacions Unides tenen com a objectiu realitzar-se per al 2030.

Aquests propòsits, que són els successors dels “objectius del mil·lenni”, són la fi de la pobresa, fam zero, salut i benestar, educació de qualitat, igualtat de gènere, aigua neta i sanejament, energia assequible i no contaminant, treball decent i creixement econòmic, indústria, innovació i infraestructura, reducció de les desigualtats, ciutats i comunitats sostenibles, producció i consum responsables, acció pel clima, vida submarina, vida d'ecosistemes terrestres, pau, justícia i institucions sòlides i aliances per als objectius. Aquests objectius foren posteriorment (2017) detallats en mesures més concretes (unes 169)

Des de diferents sectors s'han criticat aquests objectius car en realitat són la imposició d'una neo-religió globalista, que suplanta la sobirania de les nacions, i que pretén imposar l'avortament, la ideologia de gènere i el control poblacional. L'agenda 2030, segons els mateixos, amaga interessos d'enginyeria social per imposar una ideologia determinada i una nova concepció de l'ésser humà.

En el mateix sentit, s'ha vist amb preocupació que la JMJ de Lisboa presenti, en la seva carta de compromís, com un dels seus objectius adherir-se a aquesta agenda 2030. Després de les crítiques, la referència a l'agenda 2030 en la JMJ ha quedat més reduïda i s'ha matisat que es promouen aquests objectius sempre d'acord a com els interpreta la Santa Seu, fent referència a una nota firmada Bernardito Auza, ara nunci a Espanya i llavors observador permanent davant les Nacions Unides i que encapçalà la delegació vaticana en el procés de negociació de l'agenda.

«L'Agenda 2030 és un clar senyal que, malgrat les diferències en algunes àrees, la comunitat internacional s'ha unit i ha armat el seu compromís d'eradicar la pobresa en totes les seves formes i dimensions i de garantir que tots els nens, dones i homes de tot el món tindran les condicions necessàries per a viure en veritable llibertat i dignitat. Tenint en compte que la Santa Seu està d'acord amb la majoria dels objectius i metes enumerats en l'Agenda, en aquest punt, la Santa Seu, de conformitat amb la seva naturalesa i missió particular, desitja fer aclariments i reserves sobre alguns dels conceptes utilitzats en L'Agenda 2030», s'afirma en aquesta nota, que inclou molts aclariments en què, entre altres qüestions, fan referència al respecte a la sobirania nacional i al respecte a la vida des de la seva concepció a la fi natural.

A més, la Santa Seu entén la referència al gènere com a «criteri biològic, identitat masculina i femenina», recordant les paraules del Papa Francesc: «sobre els perills de la "ideologia de gènere" que nega la rellevància del sexe biològic, masculí i femení, en opinar que existeix una gran quantitat de "gèneres" basats en les percepcions subjectives».

Per altra banda, dins de la salut reproductiva, la Santa Seu rebutja que inclogui l'avortament o l'accés a l'avortament, la subrogació materna o l'avortament selectiu per sexe, i l'esterilització. També «la Santa Seu subratlla que no pot recolzar mètodes de planificació familiar que separin fonamentalment les dimensions essencials de la sexualitat, és a dir, els elements unitius i procreatius de l'acte conjugal entre un espòs i una esposa. A més, les decisions morals i responsables sobre el nombre de fills i l'espaiament dels naixements pertanyen als pares, els qui han d'estar lliures de tota coerció i pressió de les autoritats públiques, inclosa qualsevol informació demogràfica que pugui induir temor i ansietat sobre el futur».

En una recent conferència a la Universitat Abat Oliba de Barcelona, el nunci Auza ha afirmat que l'Agenda 2030 és una iniciativa «carregada de bones intencions». La idea d'impulsar una agenda global com a resposta als problemes més apressants de la humanitat és alguna cosa que en el que la Santa Seu «creia i continua creient».

Tanmateix, això no significa que l'Església accepti íntegrament tots i cadascun dels 17 objectius i 169 metes plantejades o que comparteixi totes les interpretacions que dels mateixos han fet els estats o les agències internacionals.

L'agenda 2030 té el perill, tantes vegades advertit pel papa Francesc de «colonització ideològica», com una lògica que lesiona l'autonomia de les nacions receptores. «S'estableix un nexa directe entre l'aprovació d'ajudes i l'adopció d'ideologies». D'aquesta forma, es dona una «imposició de models de vida» aliens a la cultura del país.

Al servei de l'Evangelí

Mateu: una comunitat reunida entorn de Jesús

AGUSTÍ BORRELL

vicari general del carme descalç

“On n’hi ha dos o tres de reunits en el meu nom, jo soc allí enmig d’ells” (Mt 18,20). Aquesta afirmació de Jesús en l’Evangeli de Mateu expressa de forma sintètica la visió que té l’evangelista sobre l’Església: una comunitat de creients que tenen Jesús al centre com a mestre i model.

Aquest any tenim especialment present l’Evangeli de Mateu, que ens acompanya en les celebracions dominicals de l’eucaristia i que ha estat també objecte d’atenció en la Setmana de la Bíblia, celebrada com cada any a finals de gener. Mateu presenta Jesús com a Messies d’Israel i salvador de la humanitat, i posa l’accent en el seu ensenyament, que agrupa principalment en els coneguts discursos temàtics que va alternant amb el relat de l’activitat a Galilea i en el camí cap a Jerusalem (el sermó de la muntanya, les instruccions als apòstols, les paràboles, les reflexions sobre la comunitat, el discurs escatològic...).

Els destinataris del’ensenyament de Jesús són molts i diversos: les multituds, els fariseus, els seguidors, els Dotze... També són variades les reaccions que els oients tenen davant les paraules de Jesús, i això mateix fa comprendre que cadascú està cridat a assumir el missatge de l’evangeli, a creure en Jesús, a seguir-lo, escoltar-lo i imitar-lo. L’acolliment personal de Jesús i del seu ensenyament, la fe en ell com a Messies i Salvador, constitueix el punt de partença fonamental. Tanmateix, el qui emprèn el camí del seguiment de Jesús no ho pot fer sol, sinó que entra necessàriament en relació amb altres que comparteixen

el mateix estil de vida i sobretot la mateixa adhesió a Jesús. La fe no pot ser una qüestió individual o individualista. Mateu entén que creure en Jesús implica formar part de la comunitat dels seus seguidors.

La clau de la comunitat mateuana és la fraternitat: els creients són germans. En primer lloc, germans de Jesús, que parla dels seus seguidors amb el llenguatge de la pertinença familiar: “El qui fa la voluntat del meu Pare del cel, aquest és el meu germà, la meva germana, la meva mare” (Mt 12,50). I, com a conseqüència, germans els uns dels altres, que viuen en comunió i s’ajuden mútuament.

El capítol 18 de l’evangeli recull alguns dels pensaments més característics i importants de Jesús sobre les actituds comunitàries. El primer que destaca és la crida insistent a acollir els petits, amb els infants com a exemple i model d’aquells a qui cal protegir amb més cura, evitant tot allò que els pugui perjudicar (“escandalitzar”). Jesús fins i tot s’identifica amb ells: “qui acull un infant com aquest en nom meu, a mi m’acull” (Mt 18,5).

Un altre element imprescindible és el perdó, tan difícil de practicar i tan indispensable si es vol fer cas de Jesús, que demana a Pere que perdoni no pas set vegades, sinó setanta vegades set (Mt 18,22). El perdó fratern és la resposta cristiana a la feblesa humana i l’únic instrument eficaç per superar els conflictes i les fractures entre els creients. A més, el perdó té força evangelitzadora, perquè una comunitat cristiana que visqui reconciliada podrà esdevenir un testimoni creïble davant d’un món lacerat per l’odi i la violència.

D’altra banda, la comunió fraterna que ve de l’acceptació mútua esdevé fonament de la pregària, també característica essencial de la comunitat cristiana. Jesús afirma que “si dos de vosaltres aquí a la terra es posen d’acord per a demanar alguna cosa, el meu Pare del cel els la concedirà” (Mt 18,19). La petició feta en harmonia, a una sola veu, té totes les garanties de ser acollida pel Pare.

La dimensió comunitària resulta, doncs, central en la imatge que Mateu presenta dels seguidors de Jesús. Convé de recordar-ho sempre, i sobretot en temps com els nostres en què es posa en relleu, en la societat i també en l’Església, la llibertat i la responsabilitat personal. Són valors a respectar i a fomentar, però sense oblidar la vessant social i comunitària de l’existència humana i encara més de la fe cristiana.

Al servei de l'altar

Sentit espiritual de l'edifici de culte cristià

CARLES RODRÍGUEZ RAVENTÓS
prevere de la prelatura de l'Opus Dei

Quan abordem el tema de l'arquitectura cristiana, hem de fer un pas previ per a aprofundir en el veritable sentit de l'edifici sacre. Ens trobem en un moment de la història en què potser es dona massa importància a la imatge i a la utilitat de les coses (utilitarisme). L'arquitectura sacra es caracteritza precisament per un desenvolupament de dins (Crist) cap a fora (imatge). Voldria compartir aquí algunes reflexions sobre el sentit teològic-espiritual de l'edifici de culte cristià.

En parlar del temple cristià, podem començar citant l'Antic Testament i en concret el passatge de Is 56, 7: «La meva casa serà anomenada casa d'oració per a tots els pobles» i que Jesús pronuncia en parlar de la destrucció del temple (Mt 21,13). Cal considerar que el temple serà destruït i no hi haurà un altre fet per mans d'homes com diu l'Evangeli (Mc 14,58): perquè el nou temple serà el cos de Crist ressuscitat.

Així doncs, per a fer-se una idea exacta del que ha de ser un lloc de culte cristià s'ha de rebutjar la idea de temple de l'Antic Testament. De fet, els cristians, van optar per utilitzar el terme *ecclesia* que significa assemblea. El teòleg convers Louis Bouyer afirma que: «l'església cristiana no és més que una sinagoga evolucionada». En fi, ens atrevim a dir que res té de semblança l'església cristiana amb el temple pagà, ni amb el temple jueu, sinó mes bé, amb la sinagoga que significa també assemblea.

Des de la història de l'arquitectura sagrada es constata el fet que la primitiva litúrgia cristiana es va iniciar en les *domus ecclesiae*, és a dir, a les cases dels cristians. No seria fins a la posterior expansió del cristianisme —especialment, amb la pau constantiniana en el segle IV—, quan es van anar substituint les cases per grans edificis (basíliques) que van donar lloc a una arquitectura pròpiament cristiana.

Per tant, el primer dels sentits, és l'església com *ecclesia* o assemblea. Això fa que el lloc pròpiament no és quelcom essencial del culte cristià, sinó la reunió dels fidels entorn de Crist que es fa present. En l'estudi de l'evolució del temple cristià al llarg de la història, observem dues constants: el lloc de culte no està vinculat a un determinat tipus d'edifici, i, a més, allò important en aquesta reunió és l'ofrena que s'ofereix al Pare per mans del sacerdot. En efecte, veiem com en el Nou Testament no va haver-hi cap instrucció en com construir un temple, -fet que en l'Antic Testament si que van ser donades-, simplement

Jesús va manar reunir-se (Mt 18,20; Lc 22,19; 1Cor 11,24). Per tant, l'edifici ha d'estar disposat de tal forma que aquesta reunió es realitzi de manera adequada i tots puguin realitzar la seva funció pròpia dins de la litúrgia. En definitiva, l'edifici sagrat, és com una concreció material de la idea de comunitat, és a dir, un “signe” visible d'aquesta comunitat reunida.

A més de l'assemblea, també podem considerar l'edifici de l'església com l'estatge de Déu. Això és així per raons històriques. Entre les doctrines luteranes del segle XVI hi ha la negació de la presència real de Crist en l'Eucaristia. Això va provocar una reacció lògica en el si de l'Església —després del Concili de Trento— de donar major importància al sagrari que va passar a primer pla en la pietat catòlica. Encara que la reserva del Santíssim Sagrament a l'interior de l'edifici sacre no constitueix un fet essencial que justifiqui l'existència del temple cristià, almenys en l'origen. Però, l'edifici sacre, sí que era un lloc de la presència de Déu. En el cristianisme, Déu habita a l'interior de cada batejat. L'assemblea de cristians, en un lloc concret, fa que Déu estigui d'una forma més intensa en aquell espai concret.

En definitiva, l'església considerada com a edifici espiritual és fonamental per a comprendre el sentit que té el temple cristià. L'edifici tancat, que conforma l'església, és un símbol de l'assemblea de convocats. És a dir, aquesta assemblea, no es reuneix per voluntat pròpia, sinó que, han estat convocats.

Donem un pas més, l'església-edifici considerada com un signe de Crist, ens porta a veure les seves parets i murs com el recer que ofereix Crist als quals acudeixen a la seva crida. Aquest recolliment —i manera d'allunyar-se de l'activitat exterior— per a dirigir tota l'atenció i tot l'ésser cap a la celebració dels misteris, no és més, que una certa separació —temporal— del món. Aquesta separació que ens ofereix el lloc sant, no és superficial, és veritable fins a tal punt, que les pròpies «finestres de l'edifici sacre no són per a mirar fora, sinó que la seva funció, és —com afirmava Juan Plazaola SJ—per que entri la llum exterior, que ve de l'alt, que simbolitza la gràcia divina que il·lumina les ànimes dels allí congregats». Podem observar d'una forma meravellosa aquesta realitat en el temple de la Sagrada Família.

No obstant això, seria un error greu considerar l'edifici sacre com un gueto, més aviat cal saber conjujar, el caràcter universal que és propi de l'Església Catòlica, amb la d'un lloc que transcendeix el temps i l'espai: tots els homes estan cridats a la salvació (1Tim, 2, 1-8).

Finalment, queda considerar l'església com un lloc de la teofania. Això és així ja que, en l'espai litúrgic, es produeix la trobada entre Déu i l'home. L'església és el lloc de la nova teofania, en el qual Déu-Home es fa present en l'altar renovant-se el sacrifici del Calvari. D'aquesta manera, l'església pot ser anomenada de nou Casa de Déu, perquè en aquest edifici es dona una presència especialíssima de la divinitat i per tant és un lloc únic de culte.

Deixebles de l'Evangelí

Homilia en la festa dels sants Robert, Alberic i Esteve

OCTAVI VILÀ

abat del monestir de santa Maria de Poblet

Qui mor en la fe, sense haver posseït allò que Déu promet, contemplant-ho de lluny i saludant-ho indica clarament que buscava una pàtria molt millor que la que puguem tenir aquí a la terra, una pàtria celestial.

Robert, Alberic i Esteve no es creien justos, però cercant el camí per ser-ho, Déu els ha considerat justos. Robert, Alberic i Esteve no es creien pietosos, però cercant el camí per ser-ho Déu els ha considerat homes piadosos. Robert, Alberic i Esteve no es creien en possessió de la veritat, però cercant d'arribar a aquell qui és la veritat, l'única veritat, acabaren per posseir-la. Ells estaven certs que el camí que du a Crist, que és la veritat i a la vida, és forçosament estret, però estant segurs també de que Déu tot ho pot i que per a Ell res és impossible, mantenint-se fidels fins a la fi, encertaren a passar pel forat de l'agulla que dona accés al Regne de Déu i avui els comptem entre els homes pietosos i mantenim el record de la seva glòria.

Robert, Alberic i Esteve foren capaços de trobar aquell bon camí que porta cap a Déu i que allunya dels vicis. No els fou pas fàcil, la seva mirada crítica sobre la societat i el monaquisme del seu temps els feu buscar en el desert un lloc on lluny de restar presoners de les estructures socials imperants al seu temps, obtinguessin de ser veritablement seguidors del Crist, fecundament pobres pel Crist, i lliures davant dels poderosos.

Anant de desert en desert arribaren a Cister, on trobaren un lloc on viure en el món, però lluny dels perills del món; pregant pel món, formant part del món però des de la solitud amb el Crist. Aquesta fou la seva alternativa de vida, seguint l'esperit de la Regla de sant Benet, amb una manera d'entendre la vida monàstica que aviat veié com un nou reguitzell de monestirs sorgien amarats per aquest esperit de senzillesa i d'autenticitat, units entre ells pels lligams de la caritat. La simplicitat i l'autenticitat foren la norma de vida del nou monestir i aquesta característica feu d'aquell lloc un desert fecund, on arrelà una nova manera d'entendre la vida monàstica i on nous brots anaren enriquint aquella comunitat.

Robert, Alberic i Esteve deixant-ho tot, ho obtingueren tot; deixant casa, germans i germanes, pare, mare, fills i camps, obtingueren el cent per un en caritat perquè seguiren a aquell qui pot obrir les portes de la vida eterna, l'únic que pot, i sols a Ell observaren i

seguiren. Observant el Senyor, la seva manera de fer, el seu rostre, ple d'amor i de pau, de vegades indignat davant la hipocresia i el tancament, i fins i tot contorbat i angoixat a l'hora de la passió. Observant-lo tots junts, no individualment, sinó en comunitat; cadascú al seu ritme, certament, cadascú amb la seva pròpia història, única i irrepetible, però tots junts. Seguint l'exemple dels apòstols, d'aquells dotze, als qui Jesús cridà per estar sempre amb Ell i anar amb Ell fins a la fi del camí que porta a la vida eterna. (Cf. Papa Francesc, *Discurs al Capítol General de l'Orde Cistercenc*, 17 d'octubre de 2022).

Robert, Alberic i Esteve no s'havien escollit pas entre ells, fou Jesús qui els escollí per a seguir-lo. Ho feren tots junts tot i que el seguiment en comunitat no sempre és fàcil, perquè estar d'acord no és mai fàcil; hi ha sempre diferències quan cadascun porta les seves febleses i ha de lluitar amb les seves limitacions i amb el seu orgull. No fou pas fàcil per a Robert, Alberic i Esteve, com tampoc ho és avui per a nosaltres; perquè no és fàcil caminar plegats en comunió. Sols ho podem assolir amb l'ajuda del Senyor, deixant actuar la seva gràcia i acollint aquest seu regal, que hem rebut per tal de ser la seva comunitat, tal com som, imperfectes, no pas uniformes, però convocats, implicats, cridats a estar i a caminar junts darrere d'ell, que és el nostre Mestre i el nostre Senyor, en paraules del Papa Francesc al Capítol General de l'Orde. (Cf. Papa Francesc, *Discurs al Capítol General de l'Orde Cistercenc*, 17 d'octubre de 2022).

En paraules de sant Bernat: «Formem tots la mateixa túnica, perquè només en tinguem una, teixida per tots. Sí, una única entre tots. Encara que siguem molts i molt diferents, per a ell només existeix una coloma meva, una bonica meva i sense defecte. D'altra banda, ni jo sol, ni tu sense mi, ni l'altre sense nosaltres dos, sinó tots alhora, teixim aquesta túnica, si de veritat ens obstinem a guardar la veritat amb el vincl de la pau.» (*Apologia a l'Abat Guillem* 7,1)

Totes les dificultats, gràcies a la seva fe, Robert, Alberic i Esteve les vanceren tenint clar el camí a seguir, la Regla del nostre Pare sant Benet, aplicada amb rigor i amb seny; tenint clar on volien anar, cap a aquell qui és la veritat i a la fi no anhelant altra vida que aquella que hom pot trobar a la pàtria celestial on el Senyor els tenia preparada una ciutat ben fonamentada, que té a Déu mateix com a arquitecte i constructor.

Per això el seu record dura per sempre, la seva glòria i la seva bondat no seran mai oblidades. Perquè el Senyor els va estimar i els ha coronat de glòria. Robert, Alberic i Esteve encesos d'una mateixa caritat, a imitació de Crist, són també avui per a nosaltres pares i mestres.

Perquè, en paraules de sant Bernat: «Ells sí que vivien la veritable Regla, donant-li prioritat a allò més noble. Ells sí que posseïen la màxima discreció, lliurant-se a allò que és el més important. Ells sí que estimaven la veritat, sadollant-se amb tanta ànsia en les seves ànimes, per l'amor de les quals havia mort Crist.» (*Apologia a l'Abat Guillem* 19,2)

Reclinats sobre el pit del Senyor

No ens deixem robar la comunitat!!

ORIOI GIL TERMES

*prevere del bisbat de Terrassa
delegat episcopal de la pastoral familiar*

El grup dels creients tenia un sol cor i una sola ànima Fets 4,32

Déu mai va destinar a ningú a viure sol. Ell ens va fer l'un per a l'altre i no vol persones o famílies aïllades; **ens vol a cadascun per a pertànyer a la seva família.**

Avui se'ns empeny a viure de forma individualista, aïllats els uns dels altres, però això no és normal perquè no és al que ens ha cridat Déu. Com diu el Papa en la seva exhortació apostòlica *Evangelii Gaudium*: «L'ideal cristià sempre convidarà a superar la sospita, la desconfiança permanent, el temor a ser envaïts, les actituds defensives que ens imposa el món actual».

L'Evangeli, ens anima a sortir de nosaltres mateixos, dels nostres temors o comoditats, per a trobar-nos amb els altres, a no deixar-nos arrossegar pel temor i la comoditat.

La família és una imatge perfecta del que ha de ser l'Església. De fet, a què està cridada l'Església si no és a ser una *família de famílies...*? En una família els nouvinguts són acollits i estimats. Són vistos com una benedicció. En ella se'ns diu pel nostre nom i som cuidats, alimentats, sanats. Tots es preocupen del que un o altre pugui necessitar. Hi ha un vincle real i un amor autèntic.

Així, com en una família, **qualsevol parròquia està cridada per Déu a ser una comunitat oberta i viva, que visqui i que doni vida.**

Saps? **Sento que ens està tocant viure en un moment privilegiat de la història.** Estic convençut que només sobreviuran les Esglésies i parròquies que espavilin. I amb "espavilar" em refereixo a estimar-nos, però de veritat, de debò. Cal que recuperem el sentit més genuí de comunitat.

Ja n'hi ha prou de les relacions massa formals i superficials. Ha arribat l'hora d'obrir el cor, de confiar en els altres i de ser dignes de confiança. No viuen així les famílies realment unides?

Aquí us proposo 5 missatges que hauríem de poder dir per intentar formar comunitats vives i fraternes.

Primer, hi ha un lloc per a tu. En les nostres parròquies hi ha gent de totes les edats, interessos, problemes o il·lusions similars. Tothom hauria de poder-se sentir bé i desitjar compartir amb altres la fe i la vida.

Segon, a algú li interessa conèixer-te. Aquí pots trobar amics de veritat. Intentem que no siguis “un més” o un desconegut.

Tercer, et necessitem. Tu tens valor. Déu t'ha donat uns dons. Necessitem que els teus talents brillin pel bé dels altres i de la comunitat; no sols com a músic, o lector, o com a voluntari de Càritas. Hi ha molt més a fer.

Quart, unir-te a la parròquia té avantatges. Estar implicat, poc o molt, veuràs que et fa bé. Perquè fer passos de fe té beneficis. Quan vagis implicant-te més, al teu ritme i amb tota pau, veuràs que tindràs una vida millor encara.

Cinquè, tenim expectatives clares sobre tu. La vida i el creixement d'una parròquia és cosa de tots, no sols del rector. Et podem explicar què esperem de tu.

Com diu el Papa, doncs, no ens deixem robar la comunitat! Perquè perdríem massa.

Un bisbe ens parla

Malalts

+AGUSTÍ CORTÉS SORIANO

bisbe de Sant Feliu de Llobregat

Cada any el “Dia del malalt” ens ajuda a tornar a qüestions fonamentals de la vida. La pròpia malaltia és quelcom “fonamental”.

Entenem que en el món de la medicina, en els programes i les polítiques sanitàries s’ha de parlar de “malalties”, perquè en aquests terrenys les estadístiques, el tracte científic tècnic i el càlcul de resultats és una cosa essencial. Però preferim parlar de malalts, ja que el centre de la nostra atenció és la persona, unitat de cos i esperit, en la qual tot s’integra en la unitat d’un subjecte humà. Quan anem a un hospital sentim la necessitat de recordar que “no hi ha malalties, sinó malalts”, la malaltia és personal... perquè el cos és personal!

Està ben dit això de “Dia del malalt”. També és oportú insistir, com fa la Carta del Papa, en l’obligació moral d’imitar el bon samarità que es “fa càrrec de la guarició del malalt”, la víctima que hom pot trobar arran del camí: ocupar-se d’ell és activar la compassió, com a exercici sinodal de guarició.

Però, en cristià, “fer-se càrrec” del malalt és quelcom més que actuar a favor del necessitat per compassió. En tot cas, per al cristià “la compassió” és molt més que un sentiment. Em va sorprendre la lectura d’un treball del teòleg espanyol Manuel Gesteira, titulat “*Christus Medicus*”. *Jesús davant el problema del mal*. En ell hi ha una recopilació de textos dels Sants Pares referents al tracte cristià, inclòs el tracte pastoral, amb els malalts. Hi llegim:

Climent d’Alexandria recordava: I així com Crist és metge magnífic, l’actuació del qual és presidida per l’amor generós, així també la del metge cristià. I Gregori de Nissa: Per a tots vosaltres els que conreeu la medicina, l’amor als éssers humans és un costum ja connatural. Perquè també aquell que va situar la vostra ciència per sobre de totes les coses que formen la vida humana, va pronunciar paraules justes i no va perdre mai de vista el bé. I Ignasi d’Antioquia recomanava a Policarp d’Esmirna: Porta tothom sobre teu, com a tu et porta el Senyor. Suporta tothom amb esperit de caritat, com ja ho fas... Carrega’t sobre teu les malalties de tots.

Diem que la sinodalitat no sols és estar i actuar junts, dialogar o posar-nos d’acord, sinó que és sobretot compartir vida, viure la comunió entre nosaltres. Per la mateixa raó estar al costat del malalt i fer-se càrrec de la seva necessitat és viure, d’alguna manera “conviure”, el seu sofriment.

Sabem que això, tal com és, entre nosaltres no és possible amb tothom i que solament amb els més pròxims es pot viure una mica d'aquest ideal: el nostre amor és estret, selectiu, condicionat. Però en el més profund la comunió de l'Esperit permet un eixamplament de l'amor fins a cotes insospitades.

Jesús, el Servent de Jahvè, va prendre damunt seu les nostres malalties. Per acostar-nos al malalt és útil activar la nostra sensibilitat i posar-nos en acció servint-lo. Però qui està en Crist, compartint el seu Esperit, no sols veu dilatat el seu amor real vers el qui sofreix, sinó que li ofereix la millor medicina: encomanar la manera de viure el sofriment com a moment privilegiat de gràcia.

No parlem en teoria. El filòsof Jean Guitton, en el seu llibre *"Pau VI secret"*, va deixar constància de la resposta del Papa davant la malaltia personal, eclesial i social:

"En la meua malaltia he pogut constatar la veritat de les paraules de sant Pau: "Sabem que Déu ho disposa tot en bé dels qui l'estimen" (Rm 8,28); a això sant Agustí hi afegia: "Fins i tot els pecats". De la meua malaltia Déu en traurà un bé més gran. "Si vas perdre la utilitat de la dissort, fins i tot esdevindràs més desgraciat".

Utilitat, és a dir, creixement, maduració, gràcia. Portem dins la medicina de l'Esperit i l'oferim quan compartim la vida en veritable comunió fraterna.

Comunió amb l'Església a Jordània i a tota la Terra Santa

"Jesús se n'anà a les regions de Judea i de l'altra banda del Jordà. Altra vegada l'anà a trobar la gent" (Marc 10, 1).

Jordània és part integral de Terra Santa, com el lloc del baptisme del Senyor i l'inici del seu ministeri. La nostra presència va ser definida pel bisbe Jamal Daibes, Vicari patriarcal de Jordània, més que com un pelegrinatge, com una "visita de comunió" amb tots aquells que viuen aquí la seva fe cristiana.

Per tot el país hem estat rebuts per comunitats parroquials, moltes de les quals hem trobat plenes de vida. Com va assenyalar el Papa Francesc durant la seva visita a Jordània: "Les comunitats cristianes (...) presents en aquest país des dels temps

apostòlics, contribueixen al bé comú de la societat de la qual formen part plenament” (24 de maig de 2014). Les escoles cristianes sobresurten com a lloc de creixement humà i d'encontre entre religions. Hem estat testimonis de la cura profètica que els cristians ofereixen a les persones amb discapacitat i les seves famílies.

Hem escoltat l'important paper que juguen els cristians en la construcció de ponts d'esperança entre comunitats. I ens hem trobat amb molts joves cristians que, tot i enfrontar-se a desafiaments socials i econòmics importants, continuen fermament compromesos amb el creixement, tant de l'Església com de la societat.

Encoratgem els pelegrins dels nostres diferents països a venir i trobar-se amb aquestes comunitats cristianes, així com a visitar els importants llocs sagrats de Jordània. Pregar i aprendre dels cristians del país, les seves “pedres vives”, servirà per a enfortir i expandir la pròpia fe dels pelegrins.

Com en viatges anteriors de la Coordinadora de Terra Santa a Jordània, hem estat testimonis dels esforços incansables i vitals de persones inspirades per l'Evangelí per tal de defensar la dignitat de la persona i els drets humans. El compromís més destacat és el suport als qui fugen de la violència a l'Iraq, Síria i el Iemen, a través de l'ajut per a l'allotjament, la capacitació, els serveis mèdics, l'atenció pastoral i el suport legal.

Jordània alberga avui més persones desplaçades que gairebé qualsevol altre país. Els iraquians amb els qui ens hem reunit tenen pocs desitjos de tornar a casa, a causa de la contínua inseguretat i la manca d'oportunitats. Animem a tractar dignament tots aquells que busquen refugi aquí, especialment en l'accés a l'atenció mèdica i en el dret al treball. També reconeixem la pressió que recau sobre les comunitats locals que han acollit les persones però que no tenen els recursos necessaris per a satisfer les seves necessitats, especialment donada la situació econòmica i els alts nivells de desocupació. És imperatiu que els nostres propis països exerceixin el seu paper per alleujar la pressió sobre el poble de Jordània, augmentant l'assistència humanitària sobre el terreny i oferint una acollida més àmplia als propis refugiats.

Sovint hem escoltat l'alta estima que es té a la Família Reial Haixemita com a pacificadora i promotora del diàleg interreligiós. Ens va cridar l'atenció el respecte per la dignitat humana que hem presenciat a Jordània i el nombre elevat de cristians que valoren la seguretat que el país els ofereix. Això contrasta amb les creixents violacions contra la dignitat humana en altres parts de Terra Santa.

Compartim les profundes preocupacions expressades pels Bisbes catòlics locals, en el seu missatge recent d'Advent (12 de desembre de 2022), sobre les amenaces a la convivència pacífica a Israel, l'agreujament de la violència a Cisjordània, el creixement sostingut dels assentaments contrari al dret internacional i el nombre més gran de palestins morts durant més de vint anys. Ens fem ressò de la crida dels líders de l'Església a obrir un procés de pau genuí, arrelat en el dret internacional, perquè es concedeixi la llibertat al poble palestí i perquè es respecti la igualtat de drets de totes les comunitats.

Des del Mont Nebo, on Moisès va veure per primera vegada la Terra Promesa, contemplem ara una terra profundament dividida; i guardem en els nostres cors totes les persones amb qui ens hem trobat, que anhelan un futur millor per a ells, les seves famílies i els seus països d'origen. Hem recordat el missatge del Papa Benet XVI en aquest lloc: “La memòria de Moisès ens convida a 'aixecar la mirada' per abraçar amb gratitud no només les meravelles de Déu en el passat, sinó també per mirar amb fe i esperança el futur que Ell ens ofereix a nosaltres i al nostre món” (9 de maig de 2009).

Ens comprometem a continuar pregant i advocant per les nostres germanes i germans a Jordània, Palestina, Israel i tota la regió, confiant en la promesa de Déu per a tots els qui habiten en aquesta Terra.

Amman (Jordània), 19 de gener de 2023.

Bisbe Nicholas Hudson. Anglaterra i Gal·les (Responsable de *Holy Land Coordination*)

Bisbe Nicolo Anselmi. Itàlia

Bisbe Udo Bentz. Alemanya

Bisbe Peter Bürcher. Dinamarca, Finlàndia, Islàndia, Noruega i Suècia

Bisbe Christopher Chessun. Església d'Anglaterra.

Bisbe William Crean. Irlanda

Bisbe Michel Dubost. França

Bisbe Martin Hayes. Irlanda

Bisbe David Malloy. Estats Units

Arquebisbe William Nolan. Escòcia

Bisbe Paul Terrio. Canadà

Arquebisbe Cyril Vasil. Eslovàquia

Arquebisbe Joan-Enric Vives. Espanya i Andorra

Hem vist, hem llegit

Memòries. Josep Gil i Ribas

NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA

*prevere de l'arquebisbat de Tarragona
rector de la parròquia de Sant Salvador del Vendrell*

Mn. Josep Gil és el prevere de més edat de l'arquebisbat de Tarragona. Encara residia a la parròquia del Catllar quan va publicar les seves memòries, tal com molts grans homes han fet a la darrera etapa de la seva vida.

Les comença amb unes pàgines sobre la seva família. És un detall molt bíblic: parlar dels avantpassats, de les genealogies, dels llocs geogràfics que han vist néixer els pares i els avis... perquè tot això ajuda a comprendre el personatge.

A través de les memòries de Mn. Gil podem resseguir la història de la nostra Església diocesana de Tarragona; la història del nostre país, Catalunya; i també la història dels corrents de pensament cultural i teològic d'aquest extraordinari segle XX.

Del temps en què Mn. Gil va ser al seminari fa goig escoltar aquells noms de grans preveres tarragonins: professors com el Dr. Rovira, el Dr. Batlle o el Dr. Claveres; també els grans preveres poetes, Mn. Ferrer Pino o Mn. Melendres; els grans preveres músics, Mn. Juncosa, Mn. Tàpies, Mn. Ritort; els companys d'estudis... Quins records tan entranyables, però alhora quin temps més dur: la gana, la por al cos, el silenci oficial sobre el cardenal Vidal... Les obres de Torras i Bages i les de Jaume Balmes no el van abandonar mai, i Montserrat va esdevenir el seu referent indiscutible del seu sentit d'Església i de país.

El món que el va veure néixer l'any 1928 va ser la ciutat de Reus amb tanta vitalitat però alhora amb tanta tensió social latent, i el món que el va veure créixer després, en el que també va anar evolucionant des que el van inscriure als requetés joves i desfilava pel Raval de Santa Anna fins al progressiu distanciament de les organitzacions franquistes cap al compromís amb la llibertat i la democràcia que no podia ser d'altra manera després dels grans textos del Concili Vaticà II sobre l'Església en el món d'avui.

El sojorn a Roma per a Mn. Gil va ser un temps meravellós. El viatge amb vaixell de Barcelona a Gènova, els estudis de teologia, els companys de Tarragona, de Catalunya, de tot Espanya, alguns d'ells noms molt rellevants anys posteriors; la vida a la *Urbs* del papa Pius XII, a qui va saludar en l'audiència que va donar a la seva mare en ocasió de

l'ordenació sacerdotal... La Itàlia que va conèixer Mn. Gil el va «fascinar» no sols per la música i per la teologia, també pel seu cinema i per la seva història.

De tot aquest període Mn. Gil ens parla dels grans professors que tingué, tots ells neoescolàstics. Encara no havia arribat la *nouvelle theologie*. Pel que fa a la teologia, a més de la influència italiana Mn. Gil cercà la influència germànica, iniciant estudis a Salzburg. A Roma Mn. Gil fou ordenat prevere (a 22 anys i mig!!!!) a la preciosa basílica de Sant Andrea della Valle.

Dels seus anys com a prevere en podem extreure també una visió molt interessant de com va anar caminant l'Església des del pontificat del cardenal Benjamín de Arriba y Castro a qui retrata desfent molts tòpics sobre aquesta figura històrica que encara no ha tingut una biografia crítica com mereix. Reus, Tarragona, Valls on va descobrir la figura impressionant del Dr. Carles Cardó... El món de l'ensenyament a l'Institut Martí Franquès i a Lestonnac, i l'ensenyament als seminaristes i a la Facultat de Teologia de Catalunya. El treball a les parròquies, algunes molt grans com Sant Pau de Tarragona i Sant Joan de Reus, altres petites en nombre d'habitants com El Catllar... i el formidable compromís de Mn. Gil amb els Col·loquis Europeus de Parròquies.

El treball a les associacions i moviments catòlics a tot l'arquebisbat; el treball amb els joves (llavors molts es trobaven a l'empar de l'església). Realment és impressionant llegir la feinada que Mn. Josep Gil va fer en aquest camp i a més les classes i les estades a Amèrica; les publicacions teològiques, algunes amb noms ben eloqüents com *De la nosa a la nostàlgia de Déu*, i les altres com la que va merèixer el premi Joan Maragall, *L'esperança que no mor*, i que justament tan bé s'adiu als temps desesperançats que vivim.

Els darrers esdeveniments viscuts, ja afeblit físicament, estan plens de nostàlgia i també de sentiment. Mn. Josep Gil es dol per les forçades absències en els comiats d'alguns notables preveres diocesans Mn. Joan Aragonès, Mn. Ricard Cabré i Mn. Josep Maria Barenys... a causa de «la terrible malícia de la pandèmia que ens ha afectat a tots».

A la fi, en l'epíleg que redacta demana als lectors: «que s'oblidessin de la meua biografia, més o menys anecdòtica, i que sabessin valorar críticament el món i els esdeveniments de la nostra història que intento reflectir, malgrat i més enllà del meu apassionament, que no puc evitar».

Certament, Mn. Josep Gil i Ribas ha estat, i encara és un home apassionat que fins l'últim moment mantindrà viva la nostàlgia de Déu.